

LEKTORI VÉLEMÉNY

A mű címe:

KÖRNYEZETKÉMIA

Szerkesztő:

Salma Imre

Szakmai lektor:

Szépvolgyi János

Általános vélemény

A nyolc szerző közreműködésével készült Környezetkémia jegyzet hézagpótló jelentőségű, hasonló jegyzet magyar nyelven eddig nem jelent meg. A mű mind tartalmában, mind terjedelmében túlmutat azokon az ismereteken, amelyeket a megcélzott hallgatói körnek a képzési követelmények szerint el kell sajátítania.

A szerzők különös gondot fordítottak a tárgyalt témakörökhöz tartozó alapismeretek és azok gyakorlati alkalmazásainak tudományos igényű bemutatására, így a könyvet a már praktizáló, a környezetvédelemben és az ahhoz kapcsolódó területeken dolgozó szakemberek is haszonnal forgathatják.

Az elméleti vonatkozások és az alkalmazási lehetőségek mélyebb megértését a bemutatott, gyakorlati vonatkozású példák nagyban elősegítik. A jegyzetben bemutatott elméleti ismeretek korszerűek, a gyakorlati példák pedig illeszkednek a környezetvédelem jelenlegi fő elveihez és irányaihoz.

A jegyzetben összefoglalt tudásanyag elsajátításával a szak hallgatói minden bizonnyal képesek lesznek a tantárgy oktatási céljaiban megfogalmazott feladatok ellátására. A szerzőknek gratulálok a színvonalas munkához.

Téma és tartalom

A Környezetkémia az ELTE TTK környezettan alapszak hallgatói részére készült 12 kötetes elektronikus tankönyvsorozat része. Az anyag összeállítói ebben a kötetben kifejezetten a levegő- és vízkörnyezet kémiai folyamataival és ezek éghajlati és toxikológiai hatásaival és következményeivel foglalkoznak. Az éghajlati jelenségekhez való kapcsolódás egyértelmű, viszont kevésbé mondható ez el az Élelmiszer- és környezeti toxikológia című 6. fejezet esetén. Emiatt ez a fejezet kissé „kilóg” a kötetből.

A jegyzet alapján jól szerkesztett, de logikusabb és didaktikusabb volna, ha a Magyarország legnagyobb felszíni vízbázisaival foglalkozó 5. fejezet a vízkémiáról szóló 3. fejezet után következne, majd ezt követnék az éghajlatváltozással és a környezeti toxikológiával foglalkozó részek.

Az egyes fejezetek terjedelme széles határok között változik, legrövidebb az Élelmiszer- és környezeti toxikológia (35 oldal), leghosszabb a Vízkémia (137 oldal) című fejezet. Az egyes fejezetek felépítése és belső szerkezete logikus, jól átgondolt. Az elméleti és a környezetvédelmi gyakorlathoz közvetlenül kapcsolódó témakörök súlya az egyes fejezetekben ugyan eltér egymástól, de ez elsősorban az adott tématerület jellegével függ össze és nem zavarja sem az anyag színvonalát, sem annak megértését és elsajátítását.

A fejezetek végén felsorolt irodalomjegyzékekben egy-egy adott területen alpműnek számító, viszonylag régi kézikönyvek és kiadványok, továbbá a legújabb tudományos eredményeket bemutató közlemények egyaránt megtalálhatók. Ugyanakkor a hallgatók felkészülését jól segítené, ha a jegyzet végén lenne egy, a legfontosabb forrásmunkákat tartalmazó, ajánlott irodalomjegyzék.

Formai és grafikus elemek

A jegyzet alapján megfelel a szokásos formai követelményeknek. A szöveg jól tagolt, könnyen olvasható. Remélhetőleg így lesz ez az elektronikus kiadásnál is. Az idézőjelek, a zárójelek, a gondolatje-

lek használata megfelelő. Megjegyzem, hogy a szövegben a hangsúlyos részek véleményem szerint félkövér betűkkel jobban kiemelhetők, mint a jegyzetben gyakran alkalmazott dőlt betűalakos írásmóddal.

A jegyzetben sok olyan ábra és táblázat található, amelyeket nyilvánvalóan különböző kézikönyvekből és közleményekből vettek át a szerzők. Az ilyen táblázatok, illetve ábrák címeiben, felirataiban részben szerzői jogi megfontolások alapján, részben a tudományos közlés kialakult gyakorlatának megfelelően, minden esetben fel kell tüntetni a forrásművet is. Noha számos esetben ezek az információk megjelennek az anyagban, az érintett ábrák és táblázatok többségénél azonban hiányoznak.

Hasonló jellegű nyomtatott jegyzeteknél mindenképpen hiányolná a szakmai bíráló az ábrák és táblázatok jegyzékét. Itt azonban, lévén szó elektronikus jegyzetről, ez egyszerű kereséssel pótolható.

A formai elemek közé tartozik az, hogy az ábrák és táblázatok egy oldalon, összefüggően jelenjenek meg, és ne kelljen például egy táblázat teljes áttekintéséhez egy másik oldalra átlapozni, vagy egy ábra aláírása egy másik oldalon legyen, mint maga a diagram, vagy a kép. Ez még elektronikus jegyzetnél is fontos kritérium. A következőkben felsorolom azokat az ábrákat és táblázatokat, amelyeknél a fenti probléma megjelenik.

- 20-21. oldal: 2.1. táblázat
- 51-52. oldal: 2.10. ábra
- 60-61. oldal: 2.3. táblázat
- 66-67. oldal: 2.16. ábra
- 101-102. oldal: 2.34. ábra
- 106-107. oldal: 2.6. táblázat
- 120-121. oldal: 3.3. táblázat
- 149-150. oldal: 3.15. táblázat
- 199-200. oldal: 3.33. táblázat
- 211-212. oldal: 3.36. táblázat
- 213-214. oldal: 3.37. táblázat
- 214-215. oldal: 3.38. táblázat
- 218-219. oldal: 3.41. táblázat
- 219-220. oldal: 3.44. táblázat
- 220-221. oldal: 3.46. táblázat
- 221-222. oldal: 3.48. táblázat
- 223-224. oldal: 3.49. táblázat
- 224-225. oldal: 3.50. táblázat
- 227-228. oldal: 3.52. táblázat
- 229-230. oldal: 3.52.a táblázat
- 232-233. oldal: 3.53. táblázat
- 240-241. oldal: 3.54. táblázat
- 243-244. oldal: 3.56. táblázat
- 244-245. oldal: 3.40. ábra
- 271-272. oldal: 4.18. ábra
- 277-278. oldal: 4.23. ábra
- 279-280. oldal: 4.26. ábra

- 283-284. oldal: 4.2. táblázat
- 294-295. oldal: 5.1. táblázat
- 308-309. oldal: 5.11. ábra
- 354-355. oldal: 6.2. ábra.

Néhány egyéb formai hiba:

- 84. oldal: a 2.27. ábrára nincs hivatkozás a szövegben
- 96. oldal: a 2.32. ábrára nincs hivatkozás a szövegben
- 97. oldal: téves hivatkozás a 2.5.2. fejezet első sorában; a helyes szöveg: „... nyelőit a 2.33. ábrán ...”
- 126. oldal: lektori megjegyzés – a 3.3 ábrán Magyarország átlagos vízfogyasztását is célszerű volna feltüntetni
- 130-131. oldal: a 3.5. és 3.6. ábrák rossz minőségűek, nehezen olvashatók
- 144. oldal: a 3.11. ábra rossz minőségű; egy általános megjegyzés: ajánlatos lenne, ha a hasonló jellegű ábrák hasonló tipográfiával szerepelnének a jegyzetben (v.ö. 3.10. és 3.11 ábra)
- 149. oldal: 3.13. ábra rossz minőségű
- 165. oldal: 3.20. ábra rossz minőségű
- 178. oldal: 3.25. ábra rossz minőségű
- 255. oldal: 4.4. ábra – az eredeti angol szövegből bennmaradt a „Back Radiation” az ábra jobb alsó részén
- 289. oldal: az 5.2. ábra olvashatatlan
- 326. oldal: 5.17. ábra – gépelési hiba az ábraaláírásban
- 336. oldal: a „Szemirritációs hatás vizsgálata” cím a következő oldalra írandó.

Nyelvi elemek

A jegyzet alapvetően olvasmányos, szabatosan megfogalmazott. Alig tartalmaz helyesírási hibát, illetve elütést. Egy végső nyelvi ellenőrzéssel e hibák eltüntethetők.

A jegyzet magyar hallgatónak, magyar nyelven készült. Feladata ezért a magyar szaknyelv ápolása, „karbantartása” is. Nem szeretnék nyelvújítói szerepben tetszelegni, de szóvá kell tennem az anglicizmusok időnkénti túlzott használatát. Egyetértek azzal, hogy azokat a kifejezéseket, amelyek angol alakja általánosan elterjedt, ne helyettesítsük mindenáron magyar megfelelőikkel, de aminek van magyar alakja, inkább azt használjuk. Különösen sok ilyen anglicizmus található a jegyzet 4. fejezetében. Néhány példa és javasolt magyar megfelelője:

- extrém – különleges, rendkívüli
- interakció – kölcsönhatás
- adaptáció – alkalmazkodás
- szcenárió – forgatókönyv
- prognosztizál – előre jelez
- detektál – mér, kimutat.

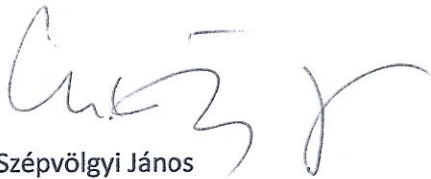
Kétségtelen, hogy a jegyzet végén levő fogalomtár (amit nagyon jó ötletnek tartok) sok angol kifejezést értelmez, de a fent elmondottak ennek ellenére érvényesek.

Összefoglaló vélemény

A jegyzet megírását dicséretes és sikeres vállalkozásnak ítélem. Magas színvonalú, a hallgatók képzését és a kívánt tudásanyag elsajátítását nagyban segítő mű született. Észrevételeim kiegészítő, illetve jobbító jellegűek, de a jegyzet jelenlegi formájában is alkalmas a kitűzött oktatási célok elérésére.

Megjelenését melegen javaslom és teljes mértékben támogatom.

Budapest, 2011. szeptember 30.

Szépvölgyi János
egyetemi tanár